

Bir Erasmus Personel Hareketliliği Programı Deneyimi: Georg-August Universitat Goettingen Bibliothek (Georg- August Goettingen Üniversitesi Merkez Kütüphanesi)

*An Experience of the Erasmus Staff Mobility Program: Georg-
August Universitat Goettingen Bibliothek (Main Library of Georg-
August Goettingen University)*

Ata Türkfıdanı*

Öz

Erasmus Personel Hareketliliği Programı kütüphanecilik mesleği bazında; Avrupa Ülkeleri'ndeki kütüphaneleri tanıma, bu kütüphanelerdeki çalışmalar hakkında bilgi edinme ve buradaki meslektaşlarla birlikte gerçekleştirilen ya da gerçekleştirilebilecek ortak projeler hakkındaki gelişmeleri takip edebilmeyi sağlayacak önemli faaliyetlerdendir. Bu yazıda, meslektaşlar ile 7-11 Mayıs 2012 tarihleri arasında ana program başlığı "OpenAIREplus Projesi" olmak üzere Almanya'nın Goettingen şehrinde yer alan Georg-August Goettingen Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'ne gerçekleştirilen bir haftalık ziyaret süresince yapılan görüşmeler ve edinilen izlenimler hakkında bilgiler paylaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Erasmus Personel Hareketliliği, Goettingen Üniversitesi Kütüphanesi, OpenAIREplus Projesi

Abstract

The Erasmus Staff Mobility Program is an important scheme which includes the profession of librarianship: providing knowledge about the libraries of European Countries, getting information about the activities of these libraries and tracking the developments of the projects which are being performed or might be performed

* Kütüphaneci, Yaşar Üniversitesi Bilgi Merkezi, e-posta: ata.turkfidani@yasar.edu.tr

together with colleagues at other institutions. In this letter, the information about the meetings and impressions of the one week visit of 7-11 May 2012; the main subject title being “The OpenAIREplus Project” at the Georg-August Goettingen University Main Library, in the city of Goettingen, Germany, are shared here with colleagues.

Keywords: *Erasmus Staff Mobility, Goettingen University Library, OpenAIREplus Project*

Giriş

Erasmus Personel Hareketliliği Programı kapsamında 7-11 Mayıs 2012 tarihlerinde Goettingen Devlet Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'ne yaptığım ziyaretin temel amacı OpenAIREplus Projesi ve bu proje kapsamındaki çalışmaların koordinasyon merkezinde görülmesi olmuştur. Ziyaretim esnasında yaşadığım deneyimler, meslektaşlarla paylaşmak, bu program konusunda farkındalık yaratmak ve daha çok meslektaşımın bu programdan yararlanmasını sağlamak amacıyla aşağıda ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

7 Mayıs 2012: Ziyaretimin ilk günü olan 7 Mayıs 2012 sabahı Goettingen Devlet Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'nde (<http://www.sub.uni-goettingen.de/en/news/>) Elektronik Yayınlar Bölümü Sorumlularından; aynı zamanda Erasmus iletişimimi sağlayan Dr. Birgit Schmidt tarafından karşılanarak, kütüphane personelinin OpenAIREplus Projesi (www.openaire.eu) kapsamında faaliyet gösteren meslektaşlarımızla tanıştım. Daha sonra programımız dahilinde Kütüphane Müdürü Prof. Dr. Norbert Lossau, OpenAIREplus bütçelendirme sorumlusu Najla Rettberg ve Dr. Birgit Schmidt ile “Hoşgeldiniz” görüşmesini gerçekleştirdik. Bu görüşmede OpenAIREplus Projesi'nden ve Türkiye'de Açık Erişim'in durumundan bahsedildi. Alman meslektaşlara Türkiye'deki Açık Erişim'in durumu, MİTOS Projesi (www.mitosweb.com) kapsamında kullanılan altyapı ve sayısal istatistikler sunuldu. Bu görüşmenin ardından Dr. Birgit Schmidt ve Najla Rettberg eşliğinde Dijital Yayınlar sorumlularından Margo Bargheer ile tanıştık. Bu görüşmede Yaşar Üniversitesi Bilgi Merkezi (<http://bm.yasar.edu.tr>) ve ANKOS'taki (<http://ankos.gen.tr>) görev ve sorumluluklarım hakkında bilgi vermeye çalıştım. Margo Bargheer de bizlere Goettingen Devlet Üniversitesi'nin sahip olduğu kültürel mirası gelecek nesillere aktarmak için gerçekleştirdikleri çalışmalarından (Üniversitenin Sloganı “The Future with Tradition”); ayrıca araştırmacı-

ların Açık Erişimli yayınlara nasıl destek verebilecekleri ve yayıncıların konuya gösterdikleri direnç hakkında bilgiler sundu. Açık Erişim kavramı kapsamında hangi çalışmaların ne ölçüde kabul edildiği ve hakemli yayınların önemi de bu görüşmede dile getirildi. Öğle yemeğinin ardından OpenAIREplus koordinatörleri tarafından düzenlenen web-konferansa şahsıma ziyaretim süresince tahsis edilen ve Elif Doğan isminde yarı zamanlı bir Türk Personel ile paylaştığım ofisten katıldım.

Web-Konferans'ın ana başlıkları:

- Web of Science'teki OpenAIRE konulu çalışmaların incelenmesi,
- Ulusal Açık Erişim Masaları'nın durumu ve varsa gösterdikleri faaliyetler (Şu an için proje kapsamında bu masalara ciddi bir başvuru yapılmadığı; ama beklenmekte olduğu iletildi),
- Web of Science'teki Açık Erişimli Dergilerin sıralamaları ve istatistikleri konusunda WoS Yetkilileri ile konuşulması gereği,
- Text-Mind Uyumlu bir tarama ve sonuç sağlama altyapısının kurulması gereği,
- Goettingen'de gerçekleştirilecek 2012 Final Toplantısı'nın tarihinin kesinleştirilmesi gereği,
- Yeni bir web sayfası çalışmalarına başlanması,
- Networking Grupları ve Araştırma Verisi Sağlayıcılarının Durumu (Bunlar ilerleyen dönemde OpenAIREplus Projesi'nin temelini oluşturacak),
- OpenAIREplus Haber Bülteni Çalışmaları,
- Pedro Principe tarafından gerçekleştirilecek plug-in Çalışmaları'nın Drupal'da mı Wordpress'te mi yapılacağı (Yeni Arayüzde, Harvester'da ve Validator'da yapılacak yenilikler),
- Cenevre'de bir Open Journals System Workshop'unun gerçekleştirilmesi planı,
- OpenAIREplus Compliance ve DRIVER (<http://www.driver-repository.eu/>) Compliance Sağlama konuları,
- Açık Erişim Masaları için bir Doodle oluşturma,
- Dissemination Toplantısı,
- Gelecek Toplantının "Veri Modelleri" üzerine yapılması,

olmuştur. 2 saat süren bu web-konferansın ardından OpenAIREplus Bütçe Koordinatörü Najla Rettberg ile OpenAIREplus projesinin kapsamı, OpenAIRE'den

farklı yönleri, katılımcı üyeler, bu projede yer alması gereken veriler konusunda bir görüşme gerçekleştirdik. Görüşmenin dikkat çeken yönleri, verilerin metadata, research data ve datasetleri temelinde OpenAIREplus altyapısında nasıl sunulacağı konusunda iletilen bilgiler ve OpenAIRE Data Model Specification Deliverable Code 6.1” kapsamında hazırlanan Varlık-İlişki Modeli’ne (Entity-Relationship Model) göre proje verilerinin sisteme nasıl aktarılacağı hususu olmuştur. Najla Rettberg, “Research Data” konusundaki sunumunu paylaşarak benden de sunumu daha iyi bir hale getirmek için neler yapabileceğine dair fikirler almıştır. Bu görüşmenin ardından 09.30-17.30 arasında süren ilk gün programı sona ermiştir.

8 Mayıs 2012: Programımın 2. gününde saat 08.30-11.00 saatleri arasında Historical Building (Eski Kütüphane) sorumlusu Dr. Heinz Fuchs rehberliğinde önce yeni kütüphane binasını ardından da eski kütüphane binasını ziyaret etme fırsatını buldum. Yeni Kütüphane Binası 1993 yılında Alman Hükümeti’nin desteği ile 130 Milyon Alman Markı’na mal olmuş ve 25.000 metrekairelik bir alanda yaklaşık 350 personel ile hizmet vermektedir. İkisi yeraltında olmak üzere 5 kata sahip olan bu kütüphanenin helikopter bakışıyla bir “Eİ” şeklinde olduğu görülüyor. Bizim açımızdan; içerdiği 4,5 milyon kitap, 700.000 ciltli dergi, 500.000’e yakın tez ve bir milyona yakın mikrofilm ve mikrofiş ile muazzam bir koleksiyona sahip. Bodrum katlar öncelikli olarak otopark olarak kullanılmaya başlanmış; ancak daha sonra artan alan ihtiyacı nedeniyle bir kat ciltli dergiler ve monografılar için yeniden düzenlenmiş; tez ve mikrofiş koleksiyonunda alandan yararlanmak için de raylı raf sistemi kullanılmış. Eski Kütüphane ise şehir merkezinde 1800’lerin sonunda inşa edilmiş 3 katlı bir bina. Şu anda 100’e yakın personel burada görev yapıyor. Üçüncü katında yer alan klasik dönem yüksek tavanlı ve yüksek raflı yapı etkileyici bir görüntü sunuyor. Türünün tek örneği olan Guttenberg İncili de eski kütüphane koleksiyonunun bir parçası olarak, salonda yapılan hazırlık çalışmalarının ardından Mayıs ayı sonunda sergilenmeye hazırlanıyor. Tıpkı basımlarını ise ücret karşılığında satın alabiliyorsunuz. Kütüphane turumuzun ardından ise Prof. Dr. Norbert Lossau ve COAR ekibi (<http://www.coar-repositories.org/>) ile 20-22 Mayıs tarihleri arasında İsveç’te düzenleyecekleri ve yönetim kurulu başkanlığını yaptıkları Confederation of Open Access Repositories Derneği’nin hazırlık çalışması toplantısına katılarak derneğin bütçe planlaması ve toplantı organizasyonu ile ilgili planlamaları ile ilgili detaylar hakkında bilgi aldım. Saat 14.00-15.00 arasında Iryna Kuchma tarafından düzenlenen ve Pedro Principe’in de eğitici olarak sunum yaptığı OpenAIRE Compliance for Journals web-konferansına katıla-

rak Açık Erişimli dergilerin OpenAIREplus Projesi kapsamında hangi altyapıları kullanarak uyumluluk süreçlerini tamamlayacakları konusunda teknik bilgiler aldık. 16.00-17.30 arasında katıldığımız OpenAIRE Technical Meeting web-konferansında ise Paolo Manghi tarafından hazırlanan OpenAIRE Varlık İlişki Modeli ve proje veri setlerine dair teknik bilgileri aldık. Böylece programımın ikinci günü bu şekilde sona erdi.

9 Mayıs 2012: Programımın üçüncü gününde COAR Koordinatörü Kat-harina Müller ile COAR konusunda bir toplantı gerçekleştirdik. Bu toplantıda COAR'ın yapısı, görevleri, üyelik koşulları ve güncel üyeleri hakkında bilgiler aldım. Bu kapsamda Türkiye'nin sürece nasıl katılabileceği konusunda fikir alışverişinde bulunduk. İngilizce ve Almanca Poster ve Afişlerin paylaşılarak Türkçe'ye çevrilmesi konusunda hemfikir olduk. Saat 11.30-13.30 arasında ise Kurumsal Arşiv Sorumluları Sabine Witt ve Marianna Mühlhölzer ile bir araya gelerek Goettingen Devlet Üniversitesi Kütüphanesi Kurumsal Arşivi ve Arşiv Çalışmaları hakkında bilgiler aldım. DSpace altyapısında kurulan Kurumsal Arşiv Sistemi "Institutional Repositories" adı altında tüm fakültelerin çalışmalarını kapsayan bir bölüm ile "GEO-LEO Docs" adı altında Jeoloji Bölümü'nün çalışmalarını kapsayan diğer bir bölüm ile bünyesinde iki arşivi barındırıyor. Bu arşivler "Publication Server of Goettingen University" altında dizinlenerek sunuluyor. Konu ile ilgili faydalı linkler:

- <http://e-docs.geo-leo.de/>
- <http://about.orcid.org/>
- <http://www.nationallizenzen.de/tools/open-access-rechte.xls/view>
- http://www.gbv.de/front-page-en-en?set_language=en
- <http://www.dini.de/dini-zertifikat/english/>
- http://www.dnb.de/EN/Home/home_node.html;jsessionid=8A5B0CF10188C160777ADC3DA72D49F8.prod-worker5

Toplantıda ayrıca yetkili girişi kullanarak bu arşivlere verilerin nasıl girildiğini görme şansım da oldu. Ücretli; ama yararlı bir özellik olan "Dublike Kontrolü" ile sisteme girişi yapılan verilerde tekrarın önüne geçiliyor. Kurumsal Arşivler Birimi Avrupa Birliği'ndeki her bir yazarın tek bir ID'sini oluşturarak dizinlemeyi amaçlayan ORCID Projesi'ni (<http://about.orcid.org/>) desteklediklerinin bilgisini verdiler. German Common Library Network (GBW) (<http://www.gbv.de/>) üyesi

olan Üniversite kütüphanesinde; bu platform dahilinde Doküman Metadataları, Ulusal Site ve Lisans Anlaşmaları ile Derleme Yasası çalışmalarını gerçekleştirdiklerinin bilgisini aldım. Ben de kendilerine Türkiye'deki Ulusal Toplu Katalog, Kütüphanelerarası İşbirliği Takip Sistemi ve Kataloglama Standartları Hakkında bilgi vermeye çalıştım. Bu toplantının ardından saat 14.00-15.00 arasında Barbara Bayer Schur ile Publishing and the Ecology of European Research (PEER) projesi hakkında bir toplantı gerçekleştirdik. PEER Projesinin (<http://www.peerproject.eu/>) Avrupa'da yayınlanan bilimsel akademik makalelerin son hallerinin arşivlendiği bir proje olduğunun bilgisini aldım. Bu proje ile ilgili olarak düşündürücü olan 2008 yılında Proje başlangıcında davet gönderilen araştırmacı sayısının 11.00, katkı sağlamak üzere dönüş yapan araştırmacı sayısının ise %2 (yaklaşık 200) seviyesinde kalması olmuştur. Bu noktada araştırmacıların Açık Erişimli yayıncılık konusuna vermeleri gereken desteğin ve algının önemi bir kez daha ortaya çıkmıştır. Bu toplantı ile programımın üçüncü günü sona erdi.

10 Mayıs 2012: Programımın dördüncü gününe sabah 09.00'da Eski Kütüphane'de yer alan Araştırma Geliştirme Bölümü (<http://www.sub.uni-goettingen.de/en/projects-research/all-projects/>) Sorumluları'ndan Stefan Strathmann ile gerçekleştirdiğimiz "Araştırma & Geliştirme Projeleri" başlıklı toplantı ile başladım. Toplantı kapsamında bu birimin Dijital Kütüphane Bölümü'nün bir birimi olarak hizmet verdiğini ve temel işlevinin araştırma altyapılarını oluşturmak ve bu kapsamda projeler üretmek olduğunu öğrendim. Bu birim şu anda öncelikli olarak iki çalışma üzerine yoğunlaşmış durumdadır. Birincisi açık ders malzemelerinin ve ders materyallerinin düzenli olarak dijitalleştirilmesi faaliyetleri (bu faaliyet henüz projelendirilmediği için sadece dijitalleştirme faaliyetleri düzeyindedir) ve ikincisi Goettingen Üniversitesi'nin önemli projelerinden biri olarak kabul edilen ve kültürel mirası dijitalleştirme ve bu eserler üzerinde çalışmalar gerçekleştirebilme olanağı sağlayacak olan "TextGRID Projesi"dir (<http://www.textgrid.de/>). Bu yapı Linux tabanında kurulmuş olup; bence en önemli özelliği kaynaklara erişmenin yanısıra, metadatalarının da son kullanıcıyla kopyalanabilir biçimde araştırma sonucu olarak paylaşılmasına olanak sağlamasıdır. Bu toplantının ardından Saat 11.00'de ise "Open Access Statistics Projesi" (<http://www.dini.de/projekte/oa-statistik/english/>) hakkında bilgi almak üzere Merkez Kütüphanede Julika Mimkes ve Daniel Beucke ile bir toplantı gerçekleştirdik. Bu toplantıda kendilerine Türkiye'deki Açık Erişim Çalışmalarının güncel durumu hakkında bilgiler sunmaya çalıştım ve Açık Erişimli kaynakların kullanım istatistiklerinin

önemi ve burada bu istatistiklerin sayımının nasıl gerçekleştiği konusunda bilgiler almaya çalıştım. Bu kapsamda tüm bu çalışmaları içine alan The German Initiative for Network Information (DINI) (<http://www.dini.de/>) hakkında bilgiler aldım. Bu toplantı ile programımın dördüncü günü sona erdi.

11 Mayıs 2012: Programımın beşinci ve son gününde saat 09.00’da Dijital Kütüphane Bölümü (<http://www.sub.uni-goettingen.de/kontakt/abteilungen-a-z/abteilungen-und-gruppendetails/abteilunggruppe/digitale-bibliothek/>) Müdürü Frank Klapproth ve yardımcısı Mustafa Doğan ile Dijital Kütüphane hakkında bir toplantı gerçekleştirdik. Bu toplantıda Dijital Kütüphane Bölümü’nde 50-60 kadar personelin tam ya da yarı zamanlı olarak 20 adet özel tarayıcı ile Eski Kütüphane’ye ait arşivi dijitalleştirme çalışması içinde olduklarının bilgisini aldım. Veri tabanlarının (Küçük ve büyük paketler dahilinde 1000’den fazla veri tabanına sahipler), Kurumsal Arşivin ve Self-Check Sistemlerinin temel sorumluluk alanlarına girmekte olduğunu bilgisini aldım. Ayrıca 15.000 elektronik dergi aboneliklerinin olduğunu bilgisini aldım. Bu görüşmenin ardından Dr. Birgit Schmidt’ten Katılım Sertifikamı alarak Personel Hareketliliği Programını tamamlamış oldum.

Sonuç

Tarihi ve Kültürel Mirasın çok iyi sunulduğu, 120.000 nüfuslu küçük bir şehir olan Goettingen’de uyum konusunda bir sorun yaşamadığımı; insanların yardımsever olduklarını ve tüm işlemlerin düzenli olarak gerçekleştiğini ayrıca belirtmek isterim. Erasmus Personel Hareketliliği kapsamında çalışma programımızın geneline oluşturan “OpenAIREplus Projesi’nin” yanısıra Goettingen Devlet Üniversitesi Kütüphanesi’nin birimlerindeki işleyişi Avrupa Ülkeleri’nin konuya olan bakış açısındaki farklı ve olumlu yönleriyle birlikte “Proje Kavramı”na ne kadar önem verdiklerini görme fırsatını buldum.